

**LIETUVOS TSR ISTORIJS IR ETNOGRAFIJOS
MUZIEJUS**

**ARCHEOLOGINĖS IR NUMIZMATINĖS
MEDŽIAGOS KOMPLEKTAVIMAS IR
KONSERVAVIMAS**

Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės

Vilnius, 1983

PRATARMĖ

Pastaraisiais metais visi didesni respublikos muziejai pasipildė jaunais specialistais - kvalifikuotais muziejininkais. Žymūs tarybinės muziejininkystės pasiekimai vis labiau reikalauja gero muziejininkų pasiruošimo: ir tų, kurie dirba mokslinį darbą, ir dirbančių masinę propagandinį darbą. Didžiuliais tempais vykstant naujoms statyboms, jų teritorijoje rengiamos ekspedicijos, kurios papildo muziejų fondus daugybe eksponatų. Mokslinio jų tyrinėjimo, fondų kaupimo ir saugojimo, eksponatų konservavimo ir kiti klausimai kelia įvairių problemų. Pasidalinti mintimis ir sukauptu patyrimu kaip dirba jaunieji muziejininkai, kaip jiems vyksta perimti savo vyresniųjų kolegų patyrimą ir kokios jiems kyla naujos idėjos LTSR istorijos ir etnografijos muziejus organizuoja pirmąją jaunųjų muziejininkų konferenciją.

Pagrindiniai nagrinėjami klausimai: 1. muziejininkystė (eksponatų konservavimas ir apsauga, ekspozicijos rengimas, informacijos apie muziejų fondus), 2. archeologija (naujų kasinėjimų duomenys, tiriamasis darbas), 3. numizmatika (medaliai, monetos, heraldika, faleristika).

A. Jankevičienė

ŠIANDIENINĖ MUZIEJŲ REIKŠMĖ

Vienas iš žmonių kultūrinių poreikių augimo rodiklių yra vis didėjantis muziejų lankomumas ir todėl muziejų reikšmė smarkiai išaugo, ypač idėjiniame auklėjamajame darbe ugdant jaunąją kartą, formuojant žmonių pažiūras į istorinius įvykius, tų įvykių ir faktų teisingą supratimą ir vertinimą.

Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro komitetas atkreipė dėmesį į išaugusias muziejų galimybes, ypač komunistiniam žmonių auklėjimui. Iškilę dideli tolesnės muziejininkystės vystymo uždaviniai.

Pirmasis ir glaudžiausias muziejaus ryšys su visuomene yra ekspozicija. Ji turi būti įrengta moksliniu pagrindu, dalykiška, ne tik atspindinti faktus, bet ir teisingai kritiškai juos nušviečianti. Ypačingai reikia pabrėžti klasinį feodalinio ir kapitalistinio laikotarpio pobūdį. Išryškinti bažnyčios, kaip feodalo, o vėliau kaip stambaus kapitalisto reakcingą veiklą. Svarbu giliai išanalizuoti ir pabrėžti darbo žmonių revoliucinę kovą, tarybinį patriotizmą ir internacionalizmą.

Didelį dėmesį reikia skirti tarybinio laikotarpio ekspozicijai, ypačingai nušviečiant Komunistų partijos ir Tarybinės vyriausybės veiklą toliau keliant krašto ekonomiką, formuojant ir tvirtinant vieningo liaudies ūkio kompleksą, vykdančią maisto produktais aprūpinimo programą. Reikia išryškinti tarybinio tautų suartėjimo procesą, jų kultūrinio bendradarbiavimo išaugimą.

Dalykiškos, moksliniu pagrindu paruoštos ekspozicijos įrengimui, parodų organizavimui, muziejus turi turėti gausius fondus.

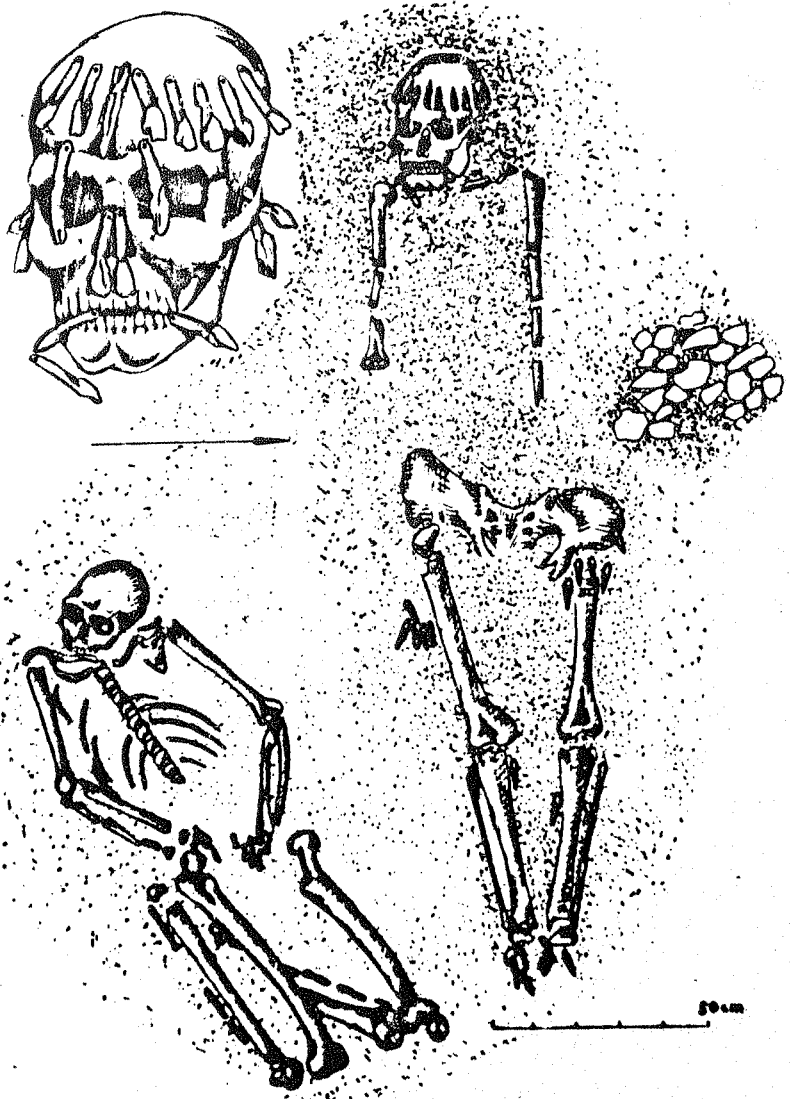
Kaupiant muziejų fondus, reikia numatyti pagrindines darbo gaires, išplaukiant iš muziejaus profilio ir apimtys. Pirmiausia fondai - tai pagrindas mūsų ekspozicijoms ir parodoms. Komplektuojant muziejinės reikšmės daiktus, neturime pamiršti, kad muziejus yra daiktų, kalbančių apie mūsų kultūros, mokslo ir ekonomikos laimėjimus, apie revoliucines kovas ir Didįjį Tėvynės karą archyvas. Juo naudojasi mokslininkai, įstaigos bei organizacijos. Jis turi išlikti ateinančioms kartoms.

Visa tai ypač turime priminti jaunesiems muziejininkams, kad jie, įsilieję į šios kultūros srities barą, niekad neišleistų iš akių tų didžiųjų uždavinių, kuriems jie ruošėsi ir kuriuos jie pasiryžo vykdyti.

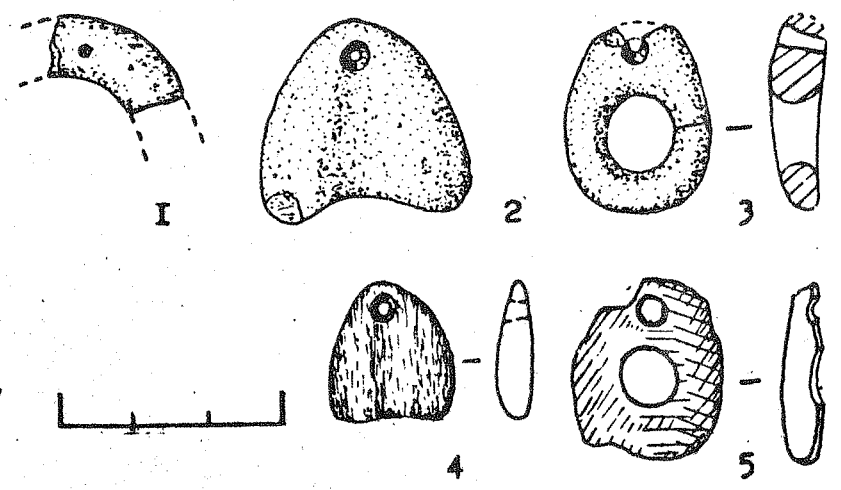
Sutrupinimai

- AKM - Alytaus kraštyros muziejus
- JEM - Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejus
- KKM - Kretingos kraštyros muziejus
- KVIM - Kauno valstybinis istorijos muziejus
- LDM - Lietuvos TSR dailės muziejus
- KMN - Nacionalinis muziejus (Krokuva)
- WMN - Nacionalinis muziejus (Varšuva)
- PKI - Paninklų konservavimo institutas
- ŠAM - Šiaulių "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejus
- TIM - Trakų istorijos muziejus
- TKM - Telšių kraštyros muziejus
- UKM - Utenos kraštyros muziejus
- VČDM - Valstybinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
- VE - Valstybinis Ermitažas
- PMUM - Rygos miesto ir jūreivystės muziejus

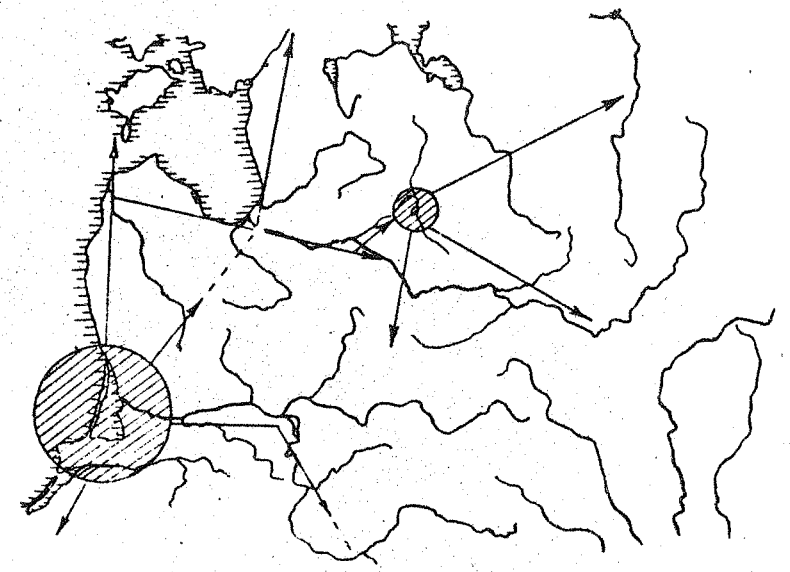
ILIUSTRACIJOS

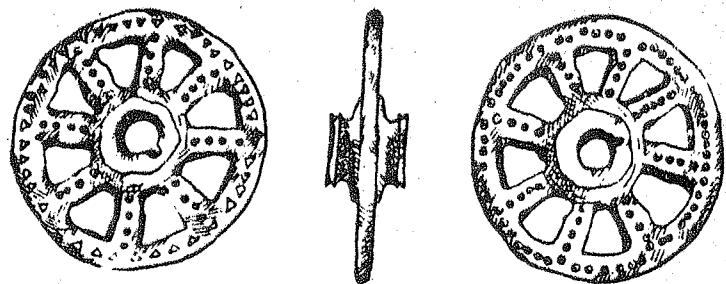
1 pav.

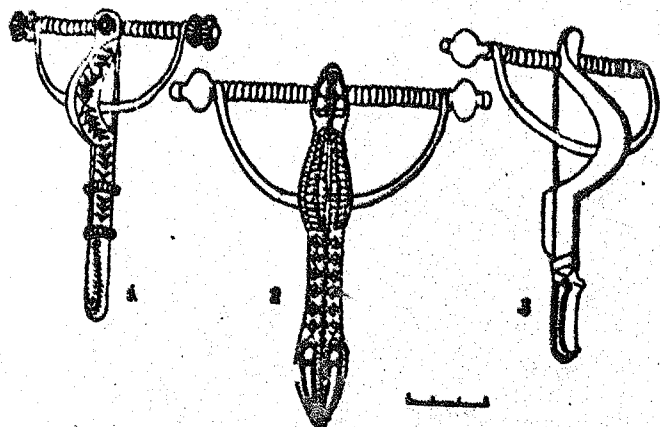
2 pav.

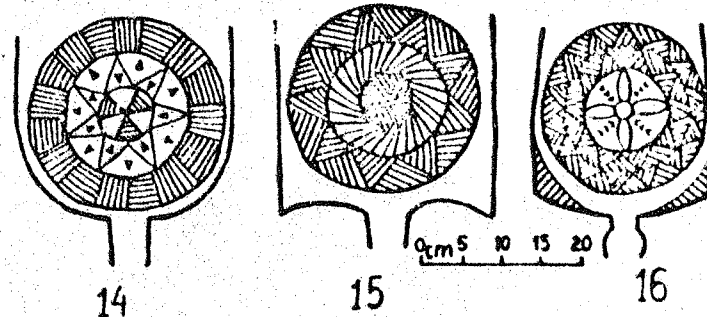
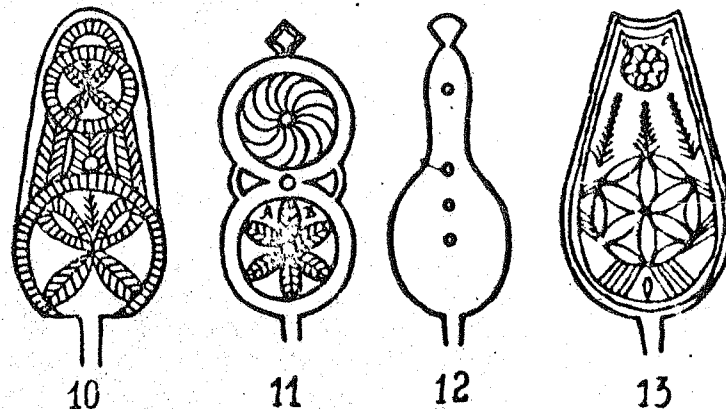
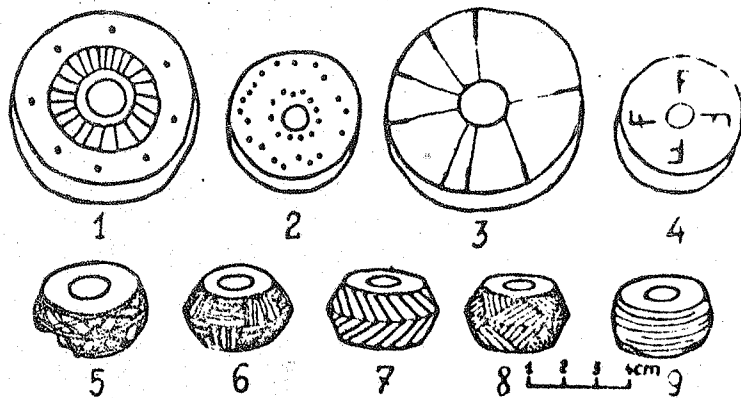
3 pav.

4 pav.

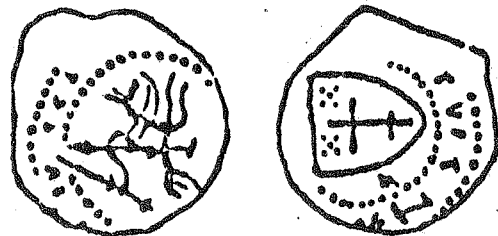
5 pav.

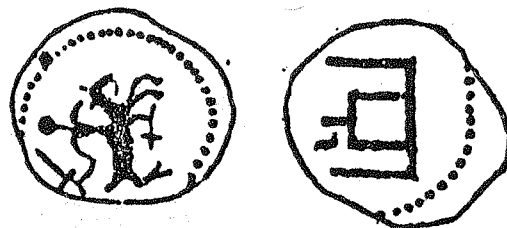
6 pav.

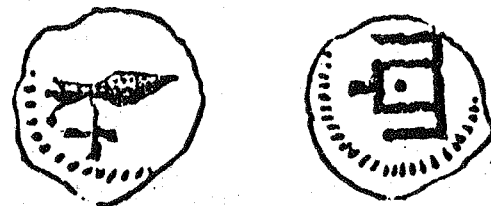
7 pav.

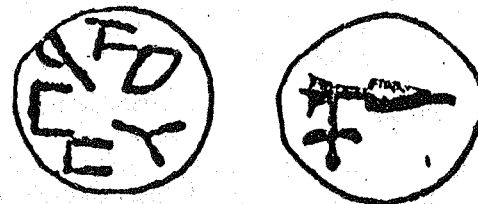
IV

III

II

I

8 pav.

TURINYS

Pratarmė	1
A. Jankevičienė. Šiandieninių muziejų uždaviniai	2
1. Muziejinkystė	
B. Lukošiuotė. "Aušros" istorijos ir etnografijos muziejaus archeologinė ekspozicija	5
V. Ruzas. Numizmatika IEM 2 salės ekspozicijoje	6
E. Gričiuvienė. Akmens amžiaus ekspozicija LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	9
N. Antušaitė, E. Spudytė. Archeologijos ir numizmatikos fondai Telšių kraštotyros muziejuje	12
S. Biečiauskas. Šiaulių "Aušros" muziejaus monetų lobiai	14
D. Butkus. Kretingos kraštotyros muziejaus monetų lobiai	17
A. Butrimas. Kaulo bei rago dirbinių konservavimas LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	18
R. Paškevičius. Ekspонатų apsauga nuo žalojančio poveikio LTSR istorijos ir etnografijos muziejuje	20
N. Černiavskij, N. Zdanovič. Archeologinių kasinėjimų medžiagos paruošimas muziejui	22
M. Eiche. Faleristikos kolekcijos mokslinio tyrimo ir sisteminimo principai Rygos miesto istorijos ir jūreivystės muziejuje	23

2. Archeologija	
A. Butrimas. Neolito kapai iš Donkalnio (Telšių raj.)	26
A. Girininkas. Pirmieji gintaro keliai į Rytų Europą	28
B. Salatkienė. Kalnelių (Šiaulių raj.) II-IV a. pilkapiai	29
V. Kazakevičius. Žalvarinis ratelis iš Plinkaigalio (Kėdainių raj.)	31
K. Rickevičiūtė. Retos segės iš Lazdininkų (Kretingos raj.)	33
L. Murnikaitė. Gintaro dirbiniai Lazdininkų (Kretingos raj.) kapinyne	34
A. Blūjienė. Alinkos-Raistinės (Trakų raj.) pilkapiai	36
E. Svetikas. Didžiasalio (Lazdijų raj.) kapinynas	37
K. Mikaila, G. Vaitkevičius. Kai kurie Vilniaus XVI-XVII a. raudono molio plokšnių keramikos tyrimai	38
A. Kuncevičius. Dėl akmenų smailiadugiškais dubenimis paskirties	41
A. Čepaitienė. Verpimo įrankių ornamentikos problemos	42
V. Ksenzov. Naujas mezolitinis paminklas netoli Krasnovkos kaimo (Svetlogorsko raj.) prie Berezinos upės	45
E. Zaikovskij. Neolitinių gyvenviečių tyrinėjimai Dysnos upės baseine	46
A. Vasks. Rytų Latvijos keramika vėlyvajame žalvario ir ankstyvajame geležies amžiuje (I tūkst. pr.m.e.)	48

A. Radinš. Pilkapių laidojimo papročiai Rytų Latvijoje II tūkst. I-je pusėje (pagal Rezeknės raj. medžiagą)	50
3. Numizmatika	
R. Senapėdis. Šiaulių kaimo (Širvintų raj.) Prahos grašių lobis	53
V. Aleksiejūnas. Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos	56
E. Svetikas. XVI-XVII amžių monetos Liepalingio (Lazdijų raj.) senkapiuose ...	58
E. Ivanauskas. Seredžiaus numizmatinė medžiaga (XVI-XIX a.pr.)	60
R. Klimavičius. Pirmasis Lietuvos-Lenkijos valstybės ordinas	62
E. Rimša. Radvilų karstų Kėdainiuose identifikavimo klausimu	63
Š. Bektenejev. Piniginė apyvarta šiaurės-rytų Baltarusijos teritorijoje (XIII-XIV a.a.)	66
Sutrupinimai	68
Ilustracijos	69

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие	1
А. Янкявичене. Задачи современных музеев	2
1. Музееведение	
Б. Лукошюте. Археологическая экспозиция в музее истории и этнографии "Аушра"	5
В. Рузас. Нумизматика в отделе экспозиции феодального общества Литвы (11 зал музея истории и этнографии ЛитССР)	6
Э. Гришовене. Экспозиция каменного века в музее истории и этнографии Литовской ССР	9
Н. Антушайте, Е. Спудите. Фонды археологии и нумизматики в Тельшяйском краеведческом музее	12
С. Беяускас. Монетные клады в Шяуляйском музее "Аушра"	14
Д. Буткус. Монетные клады в Кретингском краеведческом музее	17
А. Бутримас. Консервация изделий из кости и рога в музее истории и этнографии Литовской ССР	18
Р. Пашкявичюс. Охрана экспонатов от негативного воздействия света в музее истории и этнографии Литовской ССР	20
Н. Чернявский, Н. Зданович. Опыт подготовки в музеефикации материалов археологических раскопок	22
М. Эйхе. Принципы научного исследования и систематизации коллекции фалеристики музея истории	
г. Риги и мореходства	23

2. Археология

А. Бутримас. Неолитические погребения в Донкалнис (Тельшяйский р-он).....	26
А. Гирининкас. Первые пути янтаря в Восточную Европу	28
Б. Салаткене. Курганы 11-1У в.в. в Калняляй (Шяуляйский р-он)	29
В. Казакялячюс. Бронзовый колесик из могильника Плинкайгалис (Кедайняйский р-он)	31
К. Ришкявичюте. Редкие фибулы из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	33
Л. Муршкайте. Янтарные изделия в мужских погребениях из могильника Лаздиянкай (Крётингский р-он)	34
А. Елюене. Курганы Алинкос-Райстинес (Тракайский р-он)	36
Е. Святикас. Могильник в Диджясалис (Лаздияйский р-он)	37
К. Микайла, Г. Вайткавичюс. Некоторые исследования Вильнюсской красноглинистой тонкостенной керамики ХУ1-ХУП в.в.	38
А. Кунцевичюс. О назначении остродонных камней с тазообразной выемкой	41
А. Чяпайтене. Проблемы орнаментики прядильных инструментов	42
В.П. Ксензов. Новый памятник эпохи мезолита у д. Красновка Светлогорского р-на) на Березине	45
Э.М. Зайковский. Раскопки неолитических поселений в бассейне р. Дисны	46
А. Вакс. Керамика Восточной Латвии в эпоху поздней бронзы и в начале железного века (1 тысяча до н.э.)	48
А. Радиньш. Курганный погребальный обряд в Восточной Латвии в первой половине 11 тысяч н.э.	50

3. Нумизматика

Р. Сянапедис. Клад Пражских грошей из д. Шяуляй (Ширвинтский р-он)	53
--	----

В. Аляксёюнас. Первые чеканные монеты Литвы	56
Э. Святикас. Монеты (ХУ1-ХУП в.в. в погребениях могильника Лейпалингис (Лаздияйский р-он)	58
Э. Иванушас. Нумизматический материал из Сярджюс (ХУ1-нач. Х1Хв.в.)	60
Р. Климавичюс. Первый орден Литовско-Польского государства	62
Э. Римша. К вопросу идентификации гробов Радзивилов в Кедайняй	63
Ш.И. Бектенеев. Денежное обращение на территории Северо-восточной Белоруссии (ХШ-Х1У в.в.)	66
Сокращения	68
Иллюстрации	69

Ats. redaktorė A. Jankevičienė
Redaktorė R. Rimantienė

Archeologinės ir numizmatinės medžiagos
komplektavimas ir konsekvavimas

Pasirašyta spausdinti

Tiražas 500 egz. Kaina 0,80 rb.

Spaudė Motiejaus Šumausko sp. Vilniuje, Straz-
delio 1

Užsak. Nr. 549 5 sp. lankai